

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії Тивончук Ярослав Анатолійович, 1984 року народження, громадянин України, освіта вища: закінчив у 2007 році Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут» за спеціальністю «Котли та реактори» та отримав кваліфікацію інженера-енергетика, працює засновником та керівником фермерського господарства «Фортуна-Т.Л.І.», Баштанський район Миколаївської області, виконав освітньо-наукову програму підготовки доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка».

Разова спеціалізована вчена рада Д 38.806.01-2, утворена наказом Миколаївського національного аграрного університету Міністерства освіти і науки України, м. Миколаїв, від «01» липня 2026 року № 111-О, у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради - Альони КЛЮЧНИК, доктора економічних наук, професора, завідувачки кафедри публічного управління та адміністрування і міжнародної економіки Миколаївського національного аграрного університету;

Рецензентів - Ірини ГОНЧАРЕНКО, доктора економічних наук, професора, професора кафедри публічного управління та адміністрування і міжнародної економіки Миколаївського національного аграрного університету,

Наталі СІРЕНКО, доктора економічних наук, професора, завідувачки кафедри фінансів, банківської справи та страхування Миколаївського національного аграрного університету;

Офіційних опонентів - Галини ПАВЛОВОЇ, доктора економічних наук, професора, декана факультету обліку і фінансів Дніпровського державного аграрно-економічного університету,

Віктора ЛОПАТОВСЬКОГО, кандидата економічних наук, доцента, проректора з науково-педагогічної роботи Хмельницького національного університету,

на засіданні «08» вересня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» Ярославу ТИВОНЧУКУ на підставі публічного захисту дисертації «Реалізація економічних інтересів фермерських господарств у системі розвитку аграрного сектору економіки» за спеціальністю 051 «Економіка».

Дисертацію виконано у Миколаївському національному аграрному університеті Міністерства освіти і науки України, м. Миколаїв.

Науковий керівник - Марина ДУБІНІНА, доктор економічних наук, професор, завідувачка кафедри обліку і оподаткування Миколаївського національного аграрного університету.

Дисертацію виконано державною мовою, структура та правила її оформлення відповідають вимогам, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації». Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису, який є самостійною завершеною кваліфікаційною науковою працею та містить нові науково обґрунтовані результати проведених здобувачем досліджень, спрямованих на розв'язання конкретного наукового завдання щодо обґрунтування теоретико-методичних положень і розроблення практичних рекомендацій щодо удосконалення механізмів реалізації економічних інтересів фермерських господарств в умовах трансформації аграрного середовища.

Актуальність теми зумовлена важливою роллю фермерських господарств у розвитку аграрного сектору економіки, забезпеченні продовольчої безпеки та розвитку сільських територій, а також необхідністю удосконалення механізмів реалізації їх економічних інтересів в умовах воєнно-економічних, фінансових, логістичних, інституційних та євроінтеграційних трансформацій. Особистий внесок здобувача полягає в поглибленні теоретичного трактування економічних інтересів фермерських господарств, удосконаленні методичного підходу до комплексного оцінювання рівня їх реалізації, обґрунтуванні адаптивного інституційного механізму та адаптації підходу CARVER Plus SHOCK до оцінювання вразливості механізмів реалізації економічних інтересів фермерських господарств. Дисертаційна робота є результатом особистого наукового доробку здобувача та містить сформульовані ним наукові положення, висновки й рекомендації. Одержані результати є належно обґрунтованими та достовірними. Ступінь їх достовірності забезпечено застосуванням відповідних методів дослідження, офіційних статистичних даних, фінансової звітності, результатів анкетування та експертного оцінювання. Дисертаційне дослідження містить нові теоретичні та практичні результати, спрямовані на підвищення адаптивності, економічної стійкості та ефективності функціонування фермерських господарств.

Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох основних розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи становить 262 сторінки. Дисертація за структурою, мовою, стилем викладення та оформленням відповідає вимогам МОН України та освітньо-науковій програмі підготовки доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка».

Дисертаційну роботу на наявність текстових запозичень було перевірено із використанням програмного продукту «StrikePlagiarism». За результатами перевірки встановлено наявність окремих текстових збігів із власними науковими публікаціями автора, термінологією, назвами нормативно-правових актів, бібліографічними посиланнями, загальноновживаними словосполученнями та коректно оформленими

цитуваннями. Ознак академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації чи фальсифікації результатів дослідження не виявлено.

Отже, дисертація є комплексним дослідженням, спрямованим на поглиблення наукових уявлень щодо економічних інтересів фермерських господарств, удосконалення методичного інструментарію оцінювання рівня їх реалізації та формування адаптивного інституційного механізму забезпечення економічної стійкості фермерства.

Здобувач має 5 наукових публікацій за темою дисертації, які відображають основні наукові результати дисертаційного дослідження та відповідають вимогам пунктів 8 і 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії, а також 8 наукових праць, що засвідчують апробацію матеріалів дисертації на всеукраїнських та міжнародних наукових конференціях.

Наукові публікації за темою дисертації:

1. Дубініна М. В., Тивончук Я. А. Фінансові переваги вуглецевого землеробства: аналіз для фермерських господарств. *Modern Economics*. 2024. № 48(2024). С. 23-30. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V48\(2024\)-03](https://doi.org/10.31521/modecon.V48(2024)-03). (0,52 д.а., особистий внесок здобувача: узагальнено фінансові переваги впровадження вуглецевого землеробства у фермерських господарствах, визначено його економічні ефекти та проведено SWOT-аналіз для умов Миколаївської області - 0,26 д.а.).

2. Тивончук Я. А. Інституціональні дисбаланси у системі реалізації економічних інтересів фермерських господарств: проблематика та шляхи подолання. *Modern Economics*. 2025. № 51(2025). С. 219-225. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V51\(2025\)-29](https://doi.org/10.31521/modecon.V51(2025)-29).

3. Тивончук Я. А. Трансформація економічних інтересів фермерських господарств у сучасних соціально-економічних умовах. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління. 2025. № 22. DOI: [10.54929/2786-5738-2025-22-04-04](https://doi.org/10.54929/2786-5738-2025-22-04-04).

4. Тивончук Я. А. Теоретичні засади визначення сутності економічних інтересів. Інвестиції: практика та досвід. 2026. № 4. С. 254-260. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2026.4.254>.

5. Дубініна М. В., Тивончук Я. А. Особливості функціонування фермерських господарств в умовах воєнного стану. *Агросвіт*. 2026. № 5. С. 83-91. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2026.5.83>. (0,58 д.а., особистий внесок здобувача: узагальнено результати емпіричного дослідження щодо викликів функціонування фермерських господарств в умовах воєнного стану, визначено ключові чинники їх економічної стійкості та систематизовано адаптаційні стратегії фермерів - 0,29 д.а.).

Праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

6. Dubinina M., Kuchmiiiova T., Tyvonchuk Y. Financial and environmental aspects of carbon farming: prospects for farmers in Ukraine // *Research for Rural Development 2025: Annual 31st International Scientific Conference Proceedings*. Vol. 40. Jelgava: Latvia University of Life Sciences and Technologies, 2025. P. 408-414. DOI: [10.22616/RRD.31.2025.053](https://doi.org/10.22616/RRD.31.2025.053) (Scopus) (0,45 д.а., особистий внесок

здобувача: узагальнено результати опитування фермерів Миколаївської області щодо готовності до впровадження вуглецевого землеробства, визначено основні бар'єри його поширення та оцінено економіко-екологічні ризики за методом CARVER Plus SHOCK - 0,15 д.а.).

7. Дубініна М. В., Тивончук Я. А. Економічні інтереси як соціально-економічна категорія // Сталий розвиток економіки, суспільства та підприємництва: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Івано-Франківськ, 27-28 квітня 2023 р.). Івано-Франківськ: Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу, 2023. С. 93-95. (0,16 д.а., особистий внесок здобувача: узагальнено наукові підходи до трактування економічних інтересів, розкрито їх зміст як соціально-економічної категорії та визначено зв'язок із мотивацією поведінки суб'єктів господарювання - 0,08 д.а.).

8. Дубініна М. В., Тивончук Я. А. Економічні інтереси та їх класифікація // Матеріали Всеукраїнської наукової конференції молодих учених і науково-педагогічних працівників «Сільськогосподарські, економічні, біологічні, технічні та загальноосвітні науки» (м. Умань, 24 травня 2023 р.). Умань: Уманський національний університет садівництва, 2023. С. 67-69. (0,15 д.а., особистий внесок здобувача: систематизовано підходи до класифікації економічних інтересів та визначено їх роль у поведінці суб'єктів господарювання - 0,08 д.а.).

9. Тивончук Я. А. Загрози економічної безпеки фермерських господарств: шляхи подолання та мінімізації ризиків // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «AGRICULTURAL AND FOOD ECONOMICS - 2024» (м. Київ, 19-20 вересня 2024 р.). Київ: Національний університет біоресурсів і природокористування України, 2024. С. 219-220.

10. Дубініна М. В., Тивончук Я. А. Роль планування в реалізації економічних інтересів фермерських господарств: досвід FADN та перспективи для України // Матеріали XIII Міжнародної науково-практичної конференції «Фінансове та інформаційно-аналітичне забезпечення безпеки бізнесу в умовах воєнної економіки та повоєнного відновлення: виклики та перспективи» (м. Харків, 13-15 листопада 2024 р.). Харків: Харківський національний університет міського господарства ім. О. М. Бекетова, 2024. С. 43-45. (0,17 д.а., особистий внесок здобувача: узагальнено досвід FADN щодо інформаційного забезпечення планування, визначено його значення для реалізації економічних інтересів фермерських господарств та окреслено перспективи використання в Україні - 0,09 д.а.).

11. Тивончук Я. А., Дубініна М. В. Оцінка виробництва насіння соняшнику в Україні // Продовольча безпека України в умовах післявоєнного відновлення: глобальні та національні виміри. Міжнародний форум: тези доповідей учасників міжнародної науково-практичної конференції (м. Миколаїв, 30-31 травня 2024 р.). Миколаїв: Миколаївський національний аграрний університет, 2024. С. 292-294. (0,16 д.а., особистий внесок здобувача: проаналізовано динаміку виробництва насіння соняшнику в Україні,

узагальнено основні чинники його зміни та визначено значення цієї продукції для продовольчої безпеки - 0,08 д.а.).

12. Тивончук Я. А., Дубініна М. В. Вплив інституційних факторів на розвиток фермерських господарств // Актуальні проблеми управління та адміністрування: теоретичні і практичні аспекти: тези доповідей IX Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції (м. Кам'янець-Подільський, 17 травня 2024 р.). Кам'янець-Подільський: Подільський державний університет, 2024. С. 268-271. (0,20 д.а., особистий внесок здобувача: узагальнено інституційні чинники розвитку фермерських господарств, визначено їх вплив на реалізацію економічних інтересів та окреслено напрями зменшення інституційних обмежень - 0,10 д.а.).

13. Тивончук Я. А. Ефективні механізми реалізації економічних інтересів фермерських господарств в умовах трансформації інституціонального середовища // Продовольча безпека України в умовах післявоєнного відновлення: глобальні та національні виміри. Міжнародний форум: тези доповідей учасників міжнародної науково-практичної конференції (м. Миколаїв, 28-30 травня 2025 р.). Миколаїв: Миколаївський національний аграрний університет, 2025. С. 250-252.

У дискусії взяли участь голова і члени разової спеціалізованої вченої ради та висловили зауваження:

Гончаренко Ірина Василівна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри публічного управління та адміністрування і міжнародної економіки Миколаївського національного аграрного університету. Виступ позитивний. Висловлені зауваження:

1. У теоретичній частині дисертації економічні інтереси обґрунтовано як системне явище, що реалізується у взаємодії фермерських господарств із державними органами, фінансовими установами, ринковими посередниками, кооперативними структурами та територіальними громадами. Використання у методичному інструментарії аналізу заінтересованих сторін є цілком виправданим. Водночас дослідження набуло б більшої завершеності за умови формалізації механізму узгодження різноспрямованих економічних інтересів основних заінтересованих сторін. Доцільним видається формування матриці «суб'єкт - інтерес - ресурс впливу - зона конфлікту - інструмент узгодження», яка дозволила б відокремити ситуації взаємодоповнюваності інтересів від ситуацій їх конкуренції та визначити відповідні механізми економічної координації.

2. Запропонована автором диференціація фермерських господарств на стійкі, адаптивні, вразливі та кризові створює змістовну основу для порівняльного оцінювання їх економічного стану. Разом з тим методичну переконливість результатів посилила б перевірка стійкості одержаної класифікації. Доцільно було б встановити, наскільки належність конкретного господарства до відповідної групи змінюється при варіюванні окремих критеріїв оцінювання, граничних значень або параметрів агрегування. Проведення такого аналізу чутливості дало б змогу оцінити стійкість

запропонованої типізації та знизити ризик методичної залежності кінцевого результату від обраної процедури оцінювання.

3. У роботі переконливо показано структурну неоднорідність фермерського сектору та виділено групи господарств із різним рівнем економічної стійкості й адаптивності. Водночас типізація переважно характеризує стан господарства на певному етапі дослідження. Перспективним розвитком запропонованого підходу могло б бути дослідження траєкторій переходу фермерських господарств між виділеними групами. Побудова матриці переходів «кризове - вразливе - адаптивне - стійке» дозволила б визначити не лише поточний стан, а й напрям економічної динаміки господарства, швидкість відновлення після шоків та фактори, які сприяють переходу до більш стійкої моделі функціонування.

4. У дисертації аргументовано визначено земельні відносини як важливу складову інституційного середовища реалізації економічних інтересів фермерських господарств та звернуто увагу на асиметрію доступу до земельних ресурсів і проблему довгострокової стабільності землекористування. Разом з тим цей аспект можна було б розвинути з позицій економічного стимулювання довгострокового відтворення земельного потенціалу. Доцільно було б конкретизувати, яким чином тривалість та стабільність орендних відносин, структура прав на землю, інвестиції у родючість ґрунтів, меліорацію й відновлення деградованих земель впливають на горизонти планування фермерського господарства та співвідношення його поточних і стратегічних економічних інтересів.

5. Значне місце в роботі відведено державній фінансово-кредитній та інституційній підтримці фермерських господарств. Водночас подальшого розвитку потребує питання адресності та оцінювання результативності такої підтримки. З огляду на встановлену автором неоднорідність фермерського сектору доцільно було б обґрунтувати принципи диференціації державних інструментів залежно від економічного стану, ресурсної спроможності та рівня вразливості господарств. Методично корисним було б також розмежування показників безпосереднього результату державної підтримки та її довгострокового ефекту для економічної стійкості, інвестиційної активності й здатності господарства функціонувати без постійної зовнішньої допомоги.

6. Емпірична частина дослідження охоплює період значної економічної та воєнної нестабільності, коли доступність, повнота та порівнянність статистичної й господарської інформації об'єктивно ускладнені. У зв'язку з цим дисертацію посилило б окреме представлення методичних процедур перевірки вихідних даних і оцінювання невизначеності емпіричних результатів. Зокрема, доцільним було б зазначити, яким чином здійснювалася перевірка узгодженості статистичних, фінансових та анкетних даних, а для ключових розрахункових результатів визначити можливі межі їх зміни за альтернативних інформаційних припущень.

Сіренко Наталя Миколаївна, доктор економічних наук, професор, завідувачка кафедри фінансів, банківської справи та страхування Миколаївського національного аграрного університету. Виступ позитивний. Висловлені зауваження:

1. У дисертації ґрунтовно доведено посилення ролі ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості в системі сучасних економічних інтересів фермерських господарств. Водночас доцільним було б чіткіше структурувати фінансові інтереси суб'єктів фермерства за часовим горизонтом їх реалізації. Зокрема, варто відокремити короткострокові інтереси, пов'язані з фінансуванням виробничого циклу, оборотним капіталом і розрахунковою дисципліною, від середньо- та довгострокових інтересів щодо формування оптимальної структури капіталу, технологічного оновлення та інвестування. Це дозволило б повніше розкрити можливі суперечності між збереженням поточної ліквідності та фінансуванням стратегічного розвитку.

2. При оцінюванні фінансового стану фермерських господарств автор використовує систему результативних фінансових показників. Водночас специфіка аграрного виробництва характеризується значними сезонними розривами між надходженням та використанням грошових коштів. У зв'язку з цим аналітичну частину роботи доцільно було б доповнити оцінюванням руху грошових потоків за операційною, інвестиційною та фінансовою діяльністю. Особливо інформативним було б визначення періодів пікової потреби в оборотному фінансуванні та здатності господарств генерувати достатній операційний грошовий потік для самофінансування наступного виробничого циклу.

3. Значна увага у дисертації приділена обмеженості доступу фермерських господарств до банківського кредитування. Разом з тим проблему доцільно було б розглянути не лише з позиції факту доступності чи недоступності кредиту, а й через економічну спроможність обслуговувати залучений борг. Доцільним видається використання показників покриття боргових зобов'язань операційним грошовим потоком, процентного навантаження та допустимого рівня фінансового левериджу. Це дозволило б розмежувати ситуації, коли кредитування обмежене пропозицією фінансових установ, і ситуації, коли додаткове боргове фінансування саме по собі може погіршити фінансову стійкість господарства.

4. У роботі фінансово-кредитне забезпечення справедливо визначено одним із ключових механізмів реалізації економічних інтересів фермерських господарств. Водночас більшої деталізації потребує питання структури джерел фінансування їх розвитку. Доцільним було б провести порівняльну оцінку економічної доцільності використання власних коштів, банківських кредитів, лізингу, грантового фінансування та інших доступних інструментів з урахуванням їх вартості, строковості й впливу на фінансову незалежність. Це

дозволило б перевести проблему доступу до фінансових ресурсів у площину вибору оптимальної фінансової моделі для різних умов господарювання.

5. Результати дослідження переконливо свідчать про асиметрію доступу фермерських господарств до фінансових ресурсів. Доцільно було б глибше розкрити фактори формування кредитоспроможності та банківської привабливості фермерського господарства. Зокрема, науковий інтерес становило б визначення ролі якості фінансової звітності, кредитної історії, структури заставного забезпечення, стабільності грошових потоків, диверсифікації доходів та прозорості господарської діяльності у прийнятті банками кредитних рішень. Такий підхід дозволив би сформулювати рекомендації не лише для фінансових установ і держави, а й безпосередньо для фермерських господарств щодо підвищення власної фінансової спроможності.

6. У дисертаційній роботі економічна стійкість розглядається як одна з ключових характеристик реалізації економічних інтересів фермерських господарств. Водночас доцільним видається більш чітке розмежування внутрішньо сформованої фінансової стійкості та стійкості, підтримуваної зовнішніми джерелами фінансування. Господарства з однаковими поточними показниками ліквідності чи платоспроможності можуть суттєво відрізнятися за здатністю генерувати власні фінансові ресурси та залежністю від кредитів, грантів або бюджетної підтримки. Урахування цього аспекту дозволило б поглибити економічне трактування адаптивної стійкості й оцінити спроможність фермерського господарства забезпечувати відтворення на довгостроковій основі.

Павлова Галина Євгеніївна, доктор економічних наук, професор, декан факультету обліку і фінансів Дніпровського державного аграрно-економічного університету. Виступ позитивний. Висловлені зауваження:

1. У дисертації значну увагу приділено аналізу фермерських господарств Миколаївської області, що є логічним з огляду на прикладний характер дослідження. Водночас у роботі окремі висновки поширюються на фермерський сектор України загалом. Доцільно було б чіткіше окреслити межі екстраполяції отриманих результатів, зокрема визначити, які положення мають регіональний характер, а які можуть бути використані для обґрунтування загальнодержавних напрямів підтримки фермерських господарств.

2. У другому розділі роботи наведено ґрунтовний аналіз виробничо-фінансових показників фермерських господарств за 2020-2024 рр. Проте частина вартісних показників розглядається переважно у номінальному вимірі. В умовах високої інфляції, зростання цін на матеріально-технічні ресурси, паливо, логістику та кредитні ресурси доцільним було б ширше застосувати коригування на інфляційний чинник або принаймні окремо прокоментувати вплив цінових змін на динаміку доходів, витрат і фінансових

результатів фермерських господарств.

3. Запропонований у дисертації методичний підхід до комплексного оцінювання рівня реалізації економічних інтересів фермерських господарств є змістовним і практично орієнтованим. Водночас у роботі варто було б докладніше обґрунтувати вибір саме тих показників, які включено до інтегральної оцінки, та пояснити, чому окремі важливі характеристики функціонування фермерських господарств, зокрема рівень інвестиційної активності, доступ до страхових інструментів, ступінь диверсифікації виробництва й участь у коопераційних формах взаємодії, не були безпосередньо включені до розрахункової моделі. Це дало б змогу повніше розкрити логіку формування системи індикаторів та посилити прикладну цінність запропонованого оцінювання.

4. У роботі слушно наголошено на ролі територіальних громад у підтримці фермерських господарств та локальній економічній координації. Водночас цей напрям потребує більшої конкретизації з позицій економічних інструментів, які можуть бути реалізовані саме на рівні громад. Зокрема, варто було б детальніше розкрити можливості місцевих програм підтримки, спільного використання інфраструктури, консультативного супроводу, залучення грантових ресурсів та формування локальних партнерств між фермерами, переробними підприємствами й органами місцевого самоврядування.

5. Дисертація містить положення щодо євроінтеграційної трансформації аграрного сектору та необхідності адаптації фермерських господарств до європейських стандартів. Разом з тим порівняльний аспект із практиками підтримки малих і сімейних ферм у країнах ЄС міг би бути представлений більш розгорнуто. Зокрема, доцільно було б чіткіше показати, які саме інструменти Спільної аграрної політики ЄС або системи FADN можуть бути адаптовані до умов українського фермерства з урахуванням різних розмірів господарств та їх ресурсної спроможності.

6. У дисертації серед бар'єрів реалізації економічних інтересів фермерських господарств зазначено кадрові обмеження, однак у рекомендаційній частині цей аспект розкрито менш детально, ніж фінансові, інституційні чи логістичні напрями. Доцільно було б ширше обґрунтувати механізми подолання кадрових проблем фермерських господарств, зокрема питання підготовки управлінських кадрів, залучення молоді до фермерства, передачі господарського досвіду між поколіннями та розвитку дорадчого супроводу для малих аграрних виробників.

Лопатовський Віктор Григорович, кандидат економічних наук, доцент, проректор з науково-педагогічної роботи Хмельницького національного університету. Виступ позитивний. Висловлені зауваження:

1. У дисертаційній роботі обґрунтовано реалізацію економічних інтересів фермерських господарств у системі розвитку аграрного сектору

економіки. Водночас доцільно було б більш чітко розкрити причинно-наслідковий зв'язок між реалізацією економічних інтересів окремих фермерських господарств і параметрами розвитку аграрного сектору в цілому. Зокрема, варто було б показати, через які саме канали реалізація інтересів фермерів впливає на продовольчу безпеку, зайнятість сільського населення, конкурентне середовище, розвиток локальних ринків та структурну збалансованість аграрного виробництва.

2. У роботі досліджено трансформацію економічних інтересів фермерських господарств упродовж 2020-2024 рр. Разом з тим цей період охоплює різні за змістом етапи: передвоєнну фазу, початок повномасштабної війни, період адаптації та часткового відновлення господарської активності. Дисертація виграла б від чіткішої періодизації зазначених трансформацій, що дозволило б точніше відмежувати вплив довгострокових структурних змін аграрного ринку від короткострокових воєнно-безпекових шоків.

3. У другому розділі дисертації використано кореляційний аналіз для виявлення взаємозв'язків між рівнем реалізації економічних інтересів фермерських господарств та окремими показниками їх діяльності. Разом з тим доцільно було б чіткіше окреслити методичні обмеження такого аналізу, зокрема врахувати, що кореляційна залежність не завжди відображає причинно-наслідковий вплив. Більш розгорнуте пояснення меж інтерпретації отриманих коефіцієнтів посилило б методичну коректність аналітичних висновків.

4. Заслугує на позитивну оцінку проведене у дисертації групування фермерських господарств за рівнем економічної стійкості та адаптивності. Водночас у роботі доцільно було б ширше розкрити управлінський зміст кожної виокремленої групи господарств. Зокрема, варто було б конкретизувати, які управлінські рішення, інструменти підтримки та адаптаційні заходи є пріоритетними для стійких, адаптивних, вразливих і кризових господарств. Це підвищило б практичну спрямованість запропонованої типізації.

5. У дисертації запропоновано напрями удосконалення інституційного механізму забезпечення реалізації економічних інтересів фермерських господарств. Водночас потребує більшої деталізації організаційна логіка впровадження цього механізму. Доцільно було б чіткіше визначити послідовність реалізації запропонованих заходів, рівні управління, відповідальних учасників, очікувані результати та показники моніторингу ефективності. Це дозволило б посилити прикладну цінність інституційних пропозицій дисертанта.

6. У роботі обґрунтовано адаптаційні механізми реалізації економічних інтересів фермерських господарств в умовах воєнної та євроінтеграційної трансформації. Разом з тим доцільно було б ширше використати сценарний підхід до визначення пріоритетності таких механізмів

залежно від різного рівня зовнішніх шоків. Зокрема, варто було б окреслити відмінності між адаптаційними рішеннями для умов помірної ринкової нестабільності, тривалих логістичних обмежень, дефіциту фінансових ресурсів або різкого погіршення безпекової ситуації. Це дало б змогу підвищити практичну придатність запропонованих рекомендацій для використання в умовах високої невизначеності.

До разової спеціалізованої вченої ради у встановлений Порядком строк письмові звернення інших осіб з оцінкою дисертації Тивончука Ярослава Анатолійовича не надходили.

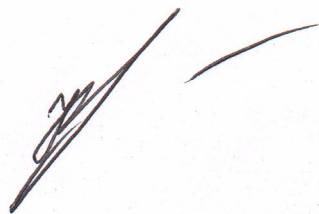
Здобувач надав обґрунтовані відповіді на висловлені зауваження опонентів та рецензентів, а також на інші запитання та показав високий науковий рівень в ході дискусії. Зазначені зауваження не впливають на основні наукові висновки та загальне позитивне враження від дисертаційної роботи. Результати відкритого голосування:

«За» - 5 (п'ять) членів ради,
«Проти» - 0 (нуль) членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада Миколаївського національного аграрного університету присуджує Ярославу ТИВОНЧУКУ ступінь доктора філософії з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 051 «Економіка».

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої
вченої ради

Альона КЛЮЧНИК

Власноручний підпис А. Ключник
засвідчую:

Начальник відділу кадрів МНАУ

Людмила МАШКІНА